

پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد: ایمان اسمعیلی، ۱۳۹۶

بررسی تعارض حق مالکیت خصوصی و عمومی بر منابع آب

چکیده یکی از مباحث مهم حفاظت از منابع آبی آنست که بدانیم مالکیت منابع آبی چه وضعیت و ساختاری دارد و آیا تعلق این مالکیت به یک شخص تکلیفی را برای مالک در جهت حفاظت و حراست بوجود می‌آورد. آیا صرف داشتن حق بهره‌برداری از آب بدون داشتن مالکیت چه آثاری دارد؟ آیا می‌توان به استناد قاعده فقهی و مشهور اذن در شئی اذن در لوازم آن نیز هست، استنباط کرد که با وجود و تحقق حق بهره‌برداری از منابع آبی لزوماً حق حفاظت به بهره‌بردار منتقل می‌گردد؟ قانون مدنی که ام‌القوانین و از نخستین قوانین حقوقی کشور ما محسوب است با اقتباس از حقوق امامیه و برداشت‌های مستقیم از اجماع فقهاء در اکثر موارد همان راهی را رفته که شرع مقدس اسلام در نظر داشته است. در بحث مالکیت از نظر اسلام احترام به مالکیت خصوصی و مالکیت عمومی و مالکیت ملی یا بیت‌المال می‌باشد که همین روند را در مواد مختلف دنبال نموده است. مالکیت منابع آبی نیز از این مقوله مستثنی نبوده و تابع این روند می‌باشد. قانون مذکور پس از آنکه آب را بعنوان یک منبع همگانی و عمومی قابل بهره‌برداری جمعی دانسته تملک آنرا برای شخص منتفع‌دارای آثار مالکیت تلقی و هرگونه بهره‌برداری و تسلط بر آن را مجاز می‌شمارد. علاوه بر مالکیت، رسیدگی به اختلافات مربوط به آب و مراجع صالح در این امر نیز از موارد مهمی است که در این پایان‌نامه مورد تبیین قرار گرفته است. کلیدواژه‌ها: مالکیت آب، قانون توزیع عادلانه آب، حقابه، آبهای سطحی و زیر زمینی

چکیده یکی از مباحث مهم حفاظت از منابع آبی آنست که بدانیم مالکیت منابع آبی چه وضعیت و ساختاری دارد و آیا تعلق این مالکیت به یک شخص تکلیفی را برای مالک در جهت حفاظت و حراست بوجود می‌آورد. آیا صرف داشتن حق بهره‌برداری از آب بدون داشتن مالکیت چه آثاری دارد؟ آیا می‌توان به استناد قاعده فقهی و مشهور اذن در شئی اذن در لوازم آن نیز هست، استنباط کرد که با وجود و تحقق حق بهره‌برداری از منابع آبی لزوماً حق حفاظت به بهره‌بردار منتقل می‌گردد؟ قانون مدنی که ام‌القوانین و از نخستین قوانین حقوقی کشور ما محسوب است با اقتباس از حقوق امامیه و برداشت‌های مستقیم از اجماع فقهاء در اکثر موارد همان راهی را رفته که شرع مقدس اسلام در نظر داشته است. در بحث مالکیت از نظر اسلام احترام به مالکیت خصوصی و مالکیت عمومی و مالکیت ملی یا بیت‌المال می‌باشد که همین روند را در مواد مختلف دنبال نموده است. مالکیت منابع آبی نیز از این مقوله مستثنی نبوده و تابع این روند می‌باشد. قانون مذکور پس از آنکه آب را بعنوان یک منبع همگانی و عمومی قابل بهره‌برداری جمعی دانسته تملک آنرا برای شخص منتفع‌دارای آثار مالکیت تلقی و هرگونه بهره‌برداری و تسلط بر آن را مجاز می‌شمارد. علاوه بر مالکیت، رسیدگی به اختلافات مربوط به آب و مراجع صالح در این امر نیز از موارد مهمی است که در این پایان‌نامه مورد تبیین قرار گرفته است. کلیدواژه‌ها: مالکیت آب، قانون توزیع عادلانه آب، حقابه، آبهای سطحی و زیر زمینی

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۷۲۰۸۰۷۹۵۲۰۱۲
تاریخ دفاع: ۱۳۹۶/۰۵/۰۹
رشته‌ی تحصیلی: حقوق خصوصی
دانشکده: علوم انسانی
استاد راهنما: دکتر سیدحسین موسوی راد

M.A. Thesis:

Conflict of public and private property rights on water resources

Abstract

One of the important issues in protecting of water resources is to know how is status and structure of water resources and does giving its ownership to a person, create a duty for the owner for protection of it, and what is the effect of having the right to exploit water without owning it?

Can it be deduced from the famous jurisprudential principle "the seizure of something means also to seize its supplies" that having right to exploit water resources will necessarily transfer the right of its conservation to the exploiter?

Civil law, which is the first law of our country, according to the Imam's law and the direct perceptions of the consensus of the jurists, in most cases, act in the same way as the holy Islamic law has been considered. In the field of property, the Islamic view is respect for private, public, and national ownership that has followed the same trend in various materials.

The ownership of water resources is not also an exception to this category and is subject to this trend. The law, after defining water as a public resource that have collective exploitation capability, perceives ownership of it to the beneficial owner and allows any exploitation and domination of it to him. In addition to ownership, the handling of water disputes and competent authorities in these matters are also important issues that are explained in this thesis.

Keywords: water ownership, fair distribution of water law, irrigation right, surface water and underground water